

सामाजिक स्वास्थ्य सुरक्षा बीम विधेयक, २०७१

मस्यौदा प्रस्ताव

वित्तीय साधनको समतामूलक परिचालन गर्दैपूर्व भुक्तानी र जोखिम न्यूनीकरणको माध्यमबाट वित्तीय संरक्षण प्रदान गरी सामाजिक स्वास्थ्य सुरक्षा बीमका माध्यमबाट स्वास्थ्योपचार सुविधाको सुनिश्चितता गर्दै गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवाको पहुँच एवं उपयोगमा सुधार ल्याइ सबै नेपाली नागरिकहरूको समग्र स्वास्थ्य स्थितिमा सुधार गर्न वाञ्छनीय भएकोले,

नेपालको अन्तरिम संविधानको धारा ८३ उपधारा (१) बमोजिम संविधान सभाले यो ऐन बनाएको छ ।

परिच्छेद १

प्रारम्भिक

१. संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ: (१) यस ऐनको नाम “सामाजिक स्वास्थ्य सुरक्षा बीम ऐन, २०७१” रहेको छ ।

(२) यो ऐन तुरुन्त प्रारम्भ हुनेछ ।

२. परिभाषा: विषय वा प्रसंगले अर्को अर्थ नलागेमा यस ऐनमा:

(क) “ सामाजिक स्वास्थ्य सुरक्षा बीम” भन्नाले यस ऐन बमोजिम सञ्चालन गरिने सामाजिक स्वास्थ्य सुरक्षा बीम सम्भन्धि पर्दछ ।

(ख) “कोष” भन्नाले दफा ३३ बमोजिम गठित सामाजिक स्वास्थ्य सुरक्षा बीम कोष सम्भन्धि पर्दछ ।

(ग) “समिति” भन्नाले दफा ३ बमोजिम गठित संचालक समितिलाई सम्भन्धि पर्दछ ।

(घ) “अध्यक्ष” भन्नाले समितिको संचालक समितिको अध्यक्ष सम्भन्धि पर्दछ ।

(ङ) “सदस्य” भन्नाले समितिको संचालक समितिको सदस्य सम्भन्धि पर्छ र सो शब्दले समितिको अध्यक्ष र सदस्य सचिवलाई समेत जनाउँदछ ।

(च) “मन्त्रालय” भन्नाले स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय सम्भन्धि पर्दछ ।

(छ) “विभाग” भन्नाले मन्त्रालय अन्तर्गतका विभाग सम्भन्धि पर्दछ ।

(ज) “सेवा प्रदायक” भन्नाले यस ऐन बमोजिम सामाजिक स्वास्थ्य सुरक्षा बीम अन्तर्गतका सेवा उपलब्ध गराउने संस्था सम्भन्धि पर्दछ ।

- (भ) ~~“बिम्बित”~~ “योगदान कर्ता” भन्नाले यस ऐन बमोजिमको सामाजिक स्वास्थ्य सुरक्षा बीम प्राप्त गर्न ~~बिम्बित रूपमा~~ तोकिएको योगदान रकम तिरेका व्यक्ति वा परिवारलाई सम्भन्नु पर्दछ। सो शब्दले नेपाल सरकार, कुनै संस्था वा व्यक्तिमार्फत योगदान रकम तिरेका व्यक्ति वा परिवार समेतलाई जनाउँदछ।
- (ज) “सेवा” भन्नाले सेवा प्रदायकबाट प्रदान गरिने आकस्मिक, बहिरंग, अन्तरंग, निदान तथा औषधी लगायतका स्वास्थ्य सेवा सम्भन्नुपर्दछ।
- (ठ) “सुविधा योजना(बेनेफिट प्याकेज)” भन्नाले यस ऐन बमोजिम योगदानकर्ताबिम्बितले प्राप्त गर्ने तोकिए बमोजिमका सुविधा योजना(बेनेफिट प्याकेज)लाई सम्भन्नुपर्दछ।
- (ड) “सुविधा योजनाको सीमा” भन्नाले योगदानकर्ताबिम्बितले प्राप्त गर्ने सुविधा योजना अन्तर्गत तोकिएको अधिकतम सीमालाई जनाउँदछ।
- (ण) “कार्यकारी निर्देशक” भन्नाले दफा ११ बमोजिम नियुक्त कार्यकारी निर्देशक सम्भन्नुपर्छ।
- (त) “तोकिएको” वा “तोकिए बमोजिम” भन्नाले यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियममा तोकिए वा तोकिए बमोजिम सम्भन्नु पर्छ।
- (थ) “परिवार” भन्नाले एकाघरका बाबु, आमा, पति, पत्नि, छोराछोरीलाई सम्भन्नुपर्दछ। सो शब्दले प्रचलित कानून बमोजिमका धर्मपुत्र, धर्मपुत्री समेतलाई जनाउँदछ।
- (द) “योजना” भन्नाले योगदानकर्ताबिम्बितलाई स्वास्थ्य सुरक्षा बीम उपलब्ध गराउने सन्दर्भमा गरिने कार्ययोजना सम्भन्नु पर्दछ।

परिच्छेद २

समितिको गठन सम्बन्धी व्यवस्था

३. संचालक समितिको गठन: (१) सामाजिक स्वास्थ्य सुरक्षा बीम सम्बन्धी सम्पूर्ण काम कारवाहीका लागि ~~देहाय बमोजिमको~~ एक संचालक समिति गठन हुनेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको समितिमा देहाय बमोजिमका अध्यक्ष तथा सदस्यहरु रहनेछन् :-

- (क) मन्त्री, स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय नेपाल सरकारको राजपत्रांकित विशिष्ट श्रेणी वा सो सरहको पदबाट अवकास प्राप्त व्यक्ति वा प्रचलित कानून बमोजिम स्थापित स्वायत्त संस्था वा सो सरहका संस्थाहरुमा उच्च व्यवस्थापकीय जिम्मेवारीमा रही कम्तीमा चार वर्षको कार्यभार भएको व्यक्ति मध्येबाट नेपाल सरकार (मन्त्रपरिषद्) द्वारा मनोनीत व्यक्ति अध्यक्ष
- (ख) नेपाल सरकारको राजपत्रांकित विशिष्ट श्रेणी वा सो सरहको पदबाट अवकास प्राप्त व्यक्ति वा प्रचलित कानून बमोजिम स्थापित स्वायत्त संस्था वा प्रचलित कानून बमोजिम दर्ता भएका संस्थाको उच्च व्यवस्थापकीय जिम्मेवारीमा रही कम्तीमा चार वर्षको कार्यभार भएको व्यक्ति मध्येबाट नेपाल सरकार, मन्त्रपरिषद्द्वारा मनोनीत व्यक्ति -उपाध्यक्ष

(ख) ~~सचिव स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयको सम्बन्धित विषय हेर्ने सजपत्राङ्कित प्रथम श्रेणी वा सो सहरको अधिकृत-सदस्य~~

(ग) अर्थ मन्त्रालयको ~~सचिवसजपत्राङ्कित प्रथम श्रेणीको अधिकृत-सदस्य~~

सचिव श्रम तथा रोजगार मन्त्रालय सदस्य

(घ) राष्ट्रिय योजना आयोगको ~~सचिवसम्बन्धित विषय हेर्ने सजपत्राङ्कित प्रथम श्रेणीको अधिकृत-सदस्य~~

(ङ) सरकारी क्षेत्रका स्वास्थ्य सेवा प्रदायक संस्थाका प्रमुखमध्येबाट नेपाल सरकारले मनोनित गरेको व्यक्ति -सदस्य

(च) निजी क्षेत्रका स्वास्थ्य सेवा प्रदायक संस्थाका प्रमुखमध्येबाट समिति मनोनित गरेको व्यक्ति -सदस्य

(छ) ~~सामुदायिक र सहकारी क्षेत्रका स्वास्थ्य सेवा प्रदायक संस्थाबाट समितिले मनोनित गरेको व्यक्ति स्वास्थ्य क्षेत्रमा विशिष्ट योगदान पुर्याएका व्यक्तिहरूमध्येबाट नेपाल सरकारले मनोनित गरेको महिलासहित तीन जना -सदस्य~~

(ज) ~~योगदानकर्ताबिम्मित व्यक्तिहरूमध्येबाट समितिले मनोनित गरेको एक जना महिला सहित २ जना व्यक्ति - सदस्य~~

(झ) स्वास्थ्य सुरक्षा बीम विज्ञमध्येबाट नेपाल सरकारले मनोनित गरेको एक जना व्यक्ति - सदस्य

(ञ) कार्यकारी निर्देशक -सदस्य सचिव

(३२) उपदफा (१२) बमोजिमकापदेन सदस्य बाहेक उपाध्यक्ष तथा सदस्यहरूको पदावधि चार वर्षको हुनेछ ।

(४३) उपदफा (३२) बमोजिमका पदाधिकारीहरू थप एक कार्यकालका लागि पुनः नियुक्त हुन सक्नेछन् ।

(५५) उपदफा (१२) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएतापनि उपाध्यक्ष वा सदस्यले समितिको हित विपरितको कार्य गरेको प्रमाणित भएमा नियुक्त गर्ने अधिकारीले निजलाई जुनसुकै बखत हटाउन सक्नेछ ।

(५६) उपदफा (५५) बमोजिम उपाध्यक्ष वा सदस्यलाई निजहरूको पदबाट हटाउनु अघि सफाइको मनासिव मौका दिनु पर्नेछ ।

(७६) समिति एक अविच्छिन्न उत्तराधिकारवाला स्वशासित एवं संगठित संस्था हुनेछ ।

(७८) समितिको सबै कामको निमित्त एउटा छुट्टै छाप र तोकिए बमोजिमको संकेत चिन्ह(लोगो) हुनेछ ।

(७९) समितिले आफ्नो नामबाट नालिस उजुरी गर्न र समिति उपर सोहि नामबाट नालिस उजुरी लाग्नसक्नेछ ।

(८०)समितिले यो ऐन र यस ऐन अर्न्तगत बनेको नियमहरुको अधिनमा रहि चल अचल सम्पत्ति प्राप्त गर्न, राख्न, बेचबिखन गर्न र अन्य किसिमले उपयोग गर्न सक्नेछ ।

(८१)समितिको प्रधान कार्यालय काठमाण्डौमा रहने छ, र आवश्यकतानुसार नेपालका अन्य स्थानमा क्षेत्रीय शाखा, उपशाखा वा सम्पर्क कार्यालय खोल्न सक्नेछ ।

४. ~~अध्यक्ष-तथ~~ कार्यकारी निर्देशकको नियुक्तिको सिफारिश सम्बन्धी व्यवस्था: (१) ~~अध्यक्ष-तथ~~ कार्यकारी निर्देशकको नियुक्तिका लागि सिफारिश गर्न देहाय बमोजिमको समिति रहनेछ ।

(क) राष्ट्रिय योजना आयोगको सम्बन्धित क्षेत्र हेर्ने सदस्य - संयोजक

(ख) मन्त्रालयले तोकेको सम्बन्धित क्षेत्रको विज्ञ - सदस्य

(ग) मन्त्रालयको सचिव - सदस्य सचिव

(२) सिफारिश समितिले खुला प्रतिस्पर्धात्मक विधिद्वारा ~~अध्यक्षको पदमादफा-३(१)(क) बमोजिमको योग्यता पुगेको र~~ कार्यकारी निर्देशकको पदमा दफा... बमोजिमको योग्यता पुगेकोव्यक्तिहरुमध्येबाट ~~प्रत्येक पदमाम~~नियुक्तिका लागि ~~तीन~~तीन जना व्यक्तिलाई सिफारिश गर्नेछ । यसरी सिफारिश भएका व्यक्तिहरुमध्येबाट ~~अध्यक्ष-र~~ कार्यकारी ~~निर्देशकको~~ पदमा नेपाल सरकारले नियुक्ती गर्नेछ ।

(३) उपदफा(२) बमोजिमको प्रतिस्पर्धात्मकविधि ~~सिफारिश समिति आफैले निर्धारण गरे~~तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

५. अउपाध्यक्ष पदको लागि अयोग्य हुने:देहायको व्यक्ति समितिको अउपाध्यक्ष हुन सक्ने छैन:-

क) ३५ वर्ष उमेर नपुगेको,

ख) मान्यता प्राप्त शिक्षण संस्थाबाट कम्तिमास्नातकोत्तर उपाधि हासिल नगरेको,

ग) आर्थिक कसुरमा अदालतबाट पाएको सजाय भुक्तानी गरी ५ वर्ष व्यतित नभएको,

घ) नैतिक पतन देखिने फौजदारी अभियोगमा अदालतबाट दोषी ठहर भएको,

ङ) सरकारी कर्मचारी वाप्रचलित कानून बमोजिम स्थापित संगठित संस्था वा बीमा व्यवसाय गर्ने संघ संस्थाको संचालक समितिको सदस्य वा कर्मचारीबाट सेवा निवृत्त भएको मितिले एक वर्ष व्यतित नभएको,

च) यस ऐन बमोजिम सजाय पाएको।

६. सदस्य पदको लागि अयोग्य हुने: देहायको व्यक्ति समितिको सदस्य हुन सक्ने छैन:-

- क) २५ वर्ष उमेर नपुगेको,
- ख) मान्यता प्राप्त शिक्षण संस्थाबाट कम्तिमा स्नातक उपाधि हासिल नगरेको,
- ग) आर्थिक कसुरमा अदालतबाट पाएको सजाय भुक्तानी गरी ५ वर्ष व्यतित नभएको,
- घ) नैतिक पतन देखिने फौजदारी अभियोगमा अदालतबाट दोषी ठहर भएको,
- ङ) यस ऐन बमोजिम सर्जाय पाएको ।

७. अध्यक्ष उपाध्यक्ष तथा सदस्यको पद रिक्त हुने अवस्था:(१) समितिको अध्यक्ष/उपाध्यक्ष वा सदस्य पद देहायको अवस्थामा रिक्त भएको मानिनेछ :-

- (क) अउपाध्यक्षले नेपाल सरकार समक्ष राजिनामा दिइ स्वीकृत भएमा वा उपाध्यक्षको मृत्यु भएमा,
- (ख) नेपाल सरकारले नियुक्त गरेका सदस्यले नेपाल सरकारसमक्ष राजिनामा दिएमा,
- (ग) समितिले नियुक्त गरेका सदस्यले समिति समक्ष राजिनामा दिएमा,
- (घ) समितिलाई पुर्व जानकारी नदिई लगातार तीन पटक समितिको बैठकमा अनुपस्थित भएमा,
- (ङ) अउपाध्यक्षको हकमा दफा (५) र सदस्यको हकमा दफा (६) बमोजिम अयोग्य ठहरिएमा ।

८. समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार: (१) समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछ:

- (क) सामाजिक स्वास्थ्य बीमा योजना तयार गरी नेपाल राज्यभर लागू गर्ने, गराउने,
- (ख) तोकिए बमोजिमको योगदान रकम (प्रिमियम), संकलन गर्ने गराउने,
- (ग) बिमिस्तयोगदानकर्तालाई प्रदान गर्ने सुविधा योजनाको निर्धारण गरी कार्यान्वयन गर्ने, गराउने,
- (घ) सेवा प्रदायक छनौटको आधार तोकिए सेवा प्रदायकको सेवा लिने व्यवस्था गर्ने, गराउने
गुणस्तरयुक्त सेवा प्रदान नगर्ने सेवा प्रदायकलाई सूचीबाट हटाउने
- कोषको व्यवस्थापन गर्ने, सुरक्षित लगानी गर्ने गराउने, आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली विकास गरी लागु गर्ने
- (ङ) समितिको योजना, कार्यक्रम तथा बजेट तर्जुमा गरी स्वीकृत गर्ने र सो को कार्यान्वयन गर्ने, गराउने,

- (च) सामाजिक स्वास्थ्य सुरक्षा बीमा कार्य योजनामा अभिप्रेरित गर्न प्रवर्द्धनात्मक कार्यक्रम संचालन गर्ने, गराउने,
- (छ) समिति तथा मातहतका निकायको लागि आवश्यक पर्ने भौतिक पूर्वाधारको विकास गर्ने, गराउने,
- (ज) समितिबाट प्रदान गरिने सेवाको संचालन, सुधार र विकासका लागि आवश्यक पर्ने श्रोत र साधनको पहिचान गरी परिचालन गर्ने,
- (झ) समितिको लागि आवश्यक जनशक्ति योजना तयार गर्ने, आवश्यकता अनुसारका पदहरूको दरबन्दी श्रृजना गर्ने । नियुक्ति, सरुवा, बढुवा, विभागीय सजाय लगायतका सम्पूर्ण प्रशासनिक कार्य गर्ने, गराउने,
- (ञ) खण्ड ग अतिरिक्ततोकिएका असाध्य वा कडा रोगको उपचारका लागि उपलब्ध स्रोतका आधारमा तोकिएका असाध्य वा कडा रोगको उपचारका लागि विशेष व्यवस्था मिलाउने,
- (ट) योगदानकर्तालाई प्रदान गर्ने सहूलियत अनुदानको सम्मि मापदण्ड तयार गरि लागु गर्न नेपाल सरकारसमक्ष सिफारिस गर्ने,
- (ठ) सेवा सुविधा भक्तानीको तरीका तोक्री भक्तानी गर्ने व्यवस्था मिलाउने
- सुविधा बीमा योजना कार्यान्वयनका लागि विभिन्न निकायहरूसँग समन्वय गर्ने,
- (ड) सेवाको गुणस्तर र प्रभावकारिताको मापदण्ड तोकने र सो को सम्मि अनुगमन, सुपरिवेक्षण तथा नियमन गर्ने, गराउने,
- (ढ) कार्यक्रमको वार्षिक प्रतिवेदन तथा लेखा परीक्षण प्रतिवेदन मन्त्रालय समक्ष पेश गर्ने,
- (ण) स्वास्थ्य सुरक्षा बीमा क्षेत्रको विकासका लागि अध्ययन अनुसन्धान गर्ने वा गराउने, परामर्श सेवा उपलब्ध गर्ने वा गराउने तथा स्वास्थ्य बीमा सम्बन्धी विषयमा तालिम तथा प्रशिक्षणहरू प्रदान गर्ने गराउने,
- (त) यस ऐनको उद्देश्य प्राप्तिका लागि आवश्यक अन्य कार्य गर्ने ।
- (२) समितिको अन्य काम, कर्तव्य र अधिकार तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

९. समितिको बैठक र निर्णय: (१) समितिको बैठक आवश्यकता अनुसार बस्नेछ । तर वर्षमा कम्तीमा चार पटक बैठक बस्नु पर्नेछ ।

- (२) समितिको बैठक अध्यक्षले तोकिएको मिति, समय र स्थानमा बस्नेछ।
- (३) समितिको एक तिहाई सदस्यले बैठक बस्नका लागि लिखित माग गरेमा अध्यक्षले त्यस्तो निवेदन परेको मितिलेसात दिन भित्र बैठक बोलाउनु पर्नेछ ।

(४) समितिको कुल सदस्य संख्याको कम्तीमा एकाउन्न प्रतिशत सदस्य उपस्थित भएमा समितिको बैठकको लागि गणपूरक संख्या पुगेको मानिनेछ ।

तर योगदानकर्ता बिमित्त सदस्य मनोनयन नभए सम्मका लागि तत्काल कायम रहेका सदस्य संख्याको एकाउन्न प्रतिशत सदस्य उपस्थित भएमा समितिको बैठकको लागि गणपूरक संख्या पुगेको मानिनेछ ।

(५) गणपूरक संख्या नपुगी बैठक बस्न नसकेमा न्युनतम तीन दिनको लिखित सुचना दिई बैठक बोलाउनु पर्नेछ । यसरी बैठक बोलाइएकोमा त्यस्तो बैठकका लागि तत्कालकायम रहेका सदस्य संख्याको एक तिहाई सदस्य उपस्थित भएमा गणपूरक संख्या पुगेको मानिनेछ ।

(६) समितिको बैठकको अध्यक्षता अध्यक्षले गर्नेछ । निजको अनुपस्थिति उपस्थित सदस्यहरूमध्येबाट छानिएको सदस्यले बैठकको अध्यक्षता गर्नेछ ।

(७) समितिको बैठकमा बहुमतको राय मान्य हुनेछ । मत बराबर भएमा बैठकको अध्यक्षता गर्ने व्यक्तिले दिएको मत निर्णायक हुनेछ ।

(८) समितिको निर्णय अध्यक्ष र सदस्य सचिवले प्रमाणित गर्नेछ ।

(९) समितिले स्वास्थ्य सुरक्षा बीम योजनाको संचालन र विकास तथा स्वास्थ्य सुरक्षा बीम कार्यमा सहयोग पुऱ्याउने स्वदेशी वा विदेशी विशेषज्ञमध्ये तीन जनासम्मलाई समितिको बैठकमा आमन्त्रण गर्न सकिनेछ । आमन्त्रित सदस्यलाई मताधिकार हुने छैन ।

(१०) समितिको बैठक सम्बन्धी अन्य कार्यविधि समिति आफैले निर्धारण गरे बमोजिम हुनेछ ।

१०. उपसमिति गठन गर्न सक्ने : (१) समितिले कुनै सदस्यको संयोजकत्वमा देहाय बमोजिमको उपसमिति गठन गर्न सक्नेछ ।

(क) लगानी प्रवर्द्धन तथा जोखिम व्यवस्थापन उपसमिति,

(ख) गुणस्तर अनुगमन तथा नियन्त्रण उपसमिति, सुविधा योजना विकास उपसमिति

(२) खण्ड (क) र (ख) बमोजिमका उपसमितिको काम, कर्तव्य र अधिकार तोकिए बमोजिम हुनेछ,

(३) समितिले आवश्यकता अनुसार अन्य उपसमिति गठन गर्न सक्नेछ । त्यस्ता उपसमितिको काम, कर्तव्य र अधिकार उपसमिति गठन गर्दाकै बखत तोके बमोजिम हुनेछ ।

११. अध्यक्षको काम कर्तव्य र अधिकार

(१) अध्यक्षको काम कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछ ।

क) समितिको विकासका लागि नेतृत्वदायी भूमिका निर्वाह गर्ने

ख) समितिको बैठक संचालन गर्ने

ग) समितिले अध्यक्षले गर्ने भनि तोकिएका कार्यहरु गर्ने,

२) अध्यक्षको अन्य काम, कर्तव्य र अधिकार तोकिए बमोजिम हुनेछ ,

उपाध्यक्षको काम कर्तव्य र अधिकार

(१) उपाध्यक्षको काम कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछ ।

(क) अध्यक्षको अनुपस्थितिमा बैठकको अध्यक्षता गर्ने

(ख) समितिको विकासका लागि परिणाममुखी भूमिका निर्वाह गर्ने

(ग) समिति र मातहत निकायको कामको अनुगमन गरी अध्यक्षसमक्ष प्रतिवेदन पेश गर्ने

(घ) समितिले तोकेको अन्यकार्यहरु गर्ने,

परिच्छेद-७

कार्यकारी निर्देशक तथा कर्मचारी सम्बन्धी व्यवस्था

१२. कार्यकारी निर्देशक: (१) समितिको कार्यकारी प्रभुत्व प्रमुखको रूपमा कार्यकारी निर्देशक रहनेछ ।

(२) कार्यकारी निर्देशकको नियुक्तिदफा ४ बमोजिमको सिफारिश समितिको सिफारिशमा नेपाल सरकारलेसमितिले गर्नेछ ।

(३) मन्त्रालयले उपदफा (२) बमोजिम कार्यकारी निर्देशक नियुक्ति नभएसम्मका लागि मन्त्रालयकाराजपत्राङ्कित प्रथम श्रेणी वा सो सरहको व्यक्तिलाई कार्यकारी निर्देशकको पदमा नियुक्त गर्न सक्नेछ ।

(४) कार्यकारी निर्देशकको पारिश्रमिक, सुविधा तथा सेवाका शर्तहरु तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

१३. कार्यकारी निर्देशकको योग्यता: (१) कार्यकारी निर्देशकको पदमा नियुक्त हुनका लागि देहायको योग्यता प्राप्त गरेको हुनु पर्नेछ :-

(क) मान्यता प्राप्त शिक्षण संस्थाबाट कुनैविषयमा कम्तीमा स्नातकोत्तर उपाधि हासिल गरेको

(ख) नेपाल सरकार वा प्रचलित कानून बमोजिम स्थापित संगठित संस्था वा अन्तर्राष्ट्रिय संघ संस्थाको उच्च व्यवस्थापकीय पदमा कम्तीमा २-४ वर्षको अनुभव सहित १०२ वर्ष काम गरेको,

(ग) ३०-३५ वर्ष उमेर पुरा गरेको ।

(घ) उच्च व्यवस्थापकीय पदमा उत्कृष्ट काम गरेको पृष्ठभूमि भएको

(२) कार्यकारी निर्देशकको पदावधि पाँच वर्षको हुनेछ र निज पुनः एक कार्यकालको लागि नियुक्त हुन सक्नेछ ।

(३) उपदफा (२) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएतापनि कार्यकारी निर्देशकले पदीय जिम्मेवारी इमान्दारीपूर्वक पुरा गर्न नसकेमा वा समितिको हित विपरित कुनै काम गरेको प्रमाणित भएमा समितिले निजलाई जुनसुकै बखत कार्यकारी निर्देशक पदबाट हटाउन सक्नेछ ।

(४) उपदफा (३) बमोजिम कार्यकारी निर्देशकलाई निजको पदबाट हटाउनु अधिसफाई पेश गर्ने मनासिव माफिकको मौकाबाट बञ्चित गरिने छैन ।

१४) कार्यकारी निर्देशकको काम कर्तव्य र अधिकार:- (१) कार्यकारी निर्देशकको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछ:-

(क) सामाजिक स्वास्थ्य सुरक्षा सम्बन्धी रणनीतिक कार्य योजना तयार गरी समिति समक्ष पेश गर्ने र स्वीकृत भए बमोजिम कार्यान्वयन गर्ने, गराउने,

(ख) तोकिए बमोजिमको योगदान रकम (प्रिमियम) संकलन गर्ने, गराउने र कोषको व्यवस्थापन गर्ने,

(ग) योगदानकर्तालाई प्रदान गरिने सुविधा योजना तयार गरी समिति समक्ष पेश गर्ने र स्वीकृत भए बमोजिम लागू गर्ने गराउने;

(घ) समितिको योजना, कार्यक्रम तथा बजेट तर्जुमा गरी स्वीकृतिका लागि समितिमा पेश गर्ने र स्वीकृत भए बमोजिमका कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्ने गराउने,

(ङ) सामाजिक स्वास्थ्य सुरक्षा सम्बन्धी प्रबर्द्धनात्मक कार्यक्रम गर्ने गराउने,

(च) समिति र मातहतको निकायको लागि आवश्यक पर्ने भौतिक पूर्वाधारको विकास एवं व्यवस्थापन गर्ने, गराउने,

(छ) समितिको निर्णय बमोजिम समितिबाट प्रदान गरिने सेवाको संचालन, सुधार र विकासका लागि आवश्यक पर्ने श्रोत र साधनको पहिचान गरी त्यस्तो श्रोत र साधन परिचालन गर्ने, गराउने-समिति समक्ष सिफारिश गर्ने ।

वित्तीय स्रोतको दीर्घकालिन रणनीति तयार गरी समिति समक्ष पेश गर्ने

(ज) समितिको लागि आवश्यक जनशक्ति योजना तयार गरी स्वीकृतिका लागि समिति समक्ष पेश गर्ने,

(झ) समितिको दैनिक प्रशासनिक काम गर्ने,

(ञ) यस ऐन तथा नियम बमोजिम वा प्रत्यायोजित अधिकार बमोजिमका सम्पूर्ण प्रशासनिक कार्य गर्ने,

Formatted: Indent: Left: 0.5", Hanging: 0.25"

- (ट) सहूलियत अनुदानका लागि मापदण्ड तयार गरी समिति समक्ष निर्णयका लागि पेश गर्ने,
- (ठ) बीमा योजना कार्यान्वयनका लागि विभिन्न निकायहरूसँग समन्वय गर्ने,
- (ड) सेवाको गुणस्तर र प्रभावकारिताका लागि अनुगमन, सुपरिवेक्षण तथा नियमन गर्ने, गराउने,
- (ढ) समितिले गरेको निर्णयको कार्यान्वयन गर्ने गराउने,
- (ण) सामाजिक राष्ट्रिय स्वास्थ्य बीमा कार्यक्रमका लागि सेवा प्रदायक सूचिकरण गर्ने तथा हटाउने आधारहरू तयार गरी स्वीकृतीका लागि समिति समक्ष पेशसिफ्टरिभ गर्ने र स्वीकृत आधार बमोजिम सूचिकृत गर्ने, सूचीबाट हटाउने,
- (त) सेवाप्रदायकलाई सेवा प्रदान गरे बापत सम्भौता बमोजिमको रकम भुक्तानी सम्बन्धीव्यवस्था मिलाउने,
- (थ) सरल, विश्वसनीय र तत्काल सुचना प्राप्त हुनेगरी सुचना प्रणालीको विकास गर्ने, गराउने,
- (द) सामाजिक स्वास्थ्य बीमामसुरक्षाको निरन्तर अध्ययन, विश्लेषणका आधारमा सुविधा योजना पुनरावलोकन गर्न समिति समक्ष पेश गर्ने
- (ध) समितिको आय व्ययको लेखा राख्ने, आन्तरिक नियन्त्रण प्रणालीको कार्यान्वयन गर्ने र, लेखा परीक्षण गर्ने गराउने,
- (न) समितिको सम्पत्तिको अभिलेख राख्ने तथा सम्पत्तिको संरक्षण, सम्बर्धन गर्ने, गराउने,
- (प) समितिको बेरुजुको लगत राख्ने फछ्यौट गर्ने, गराउने,
- (फ) समितिको काम कारवाही सम्बन्धी वार्षिक प्रतिवेदन तयार गरी समिति समक्ष पेश गर्ने,
- (ब) यस ऐनको उद्देश्य प्राप्तिका लागि तोकिए बमोजिमका अन्य आवश्यक कार्य गर्ने ।

१५. उत्तरदायी हुने : समिति नेपाल सरकारप्रति, अध्यक्ष, उपाध्यक्ष, र कार्यकारी निर्देशक समितिप्रति ~~र कार्यकारी निर्देशक अध्यक्षप्रति~~ उत्तरदायी हुनेछन् ।

१६. कर्मचारी सम्बन्धी व्यवस्था: (१) समितिमा आवश्यक संख्यामा कर्मचारीहरू रहनेछन् ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम समितिमा रहने कर्मचारीको नियुक्ति, सेवाका शर्त तथा सुविधा तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

(३) उपदफा (१) बमोजिम कर्मचारी नियुक्ति नभएसम्म समितिको अनुरोधमा नेपाल सरकारले आवश्यक पर्ने प्राविधिक तथा प्रशासनिक कर्मचारीहरू उपलब्ध गराउने सक्नेछ ।

(४) नीतिगत तहमा सामाजिक स्वास्थ्य सुरक्षाबीमामकार्यक्रम सम्बन्धमा समन्वय गर्न समितिले निर्धारण गरेको संख्यामा कर्मचारीहरू नेपाल सरकारले काजमा खटाउन सक्नेछ । यसरी खटिने कर्मचारी समितिप्रति उत्तरदायी हुनेछ ।

(५) उपदफा (३) वा (४) बमोजिम खटिएका कर्मचारीहरुको सुविधा समितिको नियम बमोजिम हुनेछ ।

परिच्छेद-३

सामाजिक स्वास्थ्य बीममसुरक्षा योजना

१७. सामाजिक स्वास्थ्य बीममसुरक्षा योजना लागू गर्ने:(१) समितिले आफ्नो श्रोत र साधनको आधारमा सामाजिक स्वास्थ्य बीममसुरक्षा योजना लागू गर्ने सक्नेछ ।

(२) सबै नेपाली नागरिक सामाजिक स्वास्थ्य बीममसुरक्षा योजनामा सहभागी हुनेछन् ।

(३) स्वदेशमा रहेका विदेशी नागरिकलाई तोकिए बमोजिम यस योजनामा सहभागी गराउन सकिनेछ ।

(४) समितिले देशभर वा कुनै क्षेत्र वा वर्ग विशेषको आवश्यकतानुसार कुनै निश्चित अवधिसम्म लागू हुने गरी विशेष सामाजिक बीममस्वास्थ्य सुरक्षा योजना प्याकेज तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गर्न सक्नेछ ।

~~१८. दर्ता सहयोगी नियुक्त गर्न सक्ने:~~(१) समितिले लागू गरेको स्वास्थ्य बीमम योजनामा नागरिकलाई दर्ता मसउने कार्यमा सहयोग गर्न कुनै व्यक्तिलाई दर्ता सहयोगीमा नियुक्त गर्न सक्नेछ ।

~~(२) दर्ता सहयोगीको नियुक्ति, काम, कर्तव्य र अधिकार र निजको सुविधा समितिले तोकें बमोजिम हुनेछ ।~~

१९. स्वास्थ्य बीममसुरक्षा योजनामा दर्ता हुनु पर्ने:(१) सामाजिक स्वास्थ्य बीममसुरक्षा योजनामा तोकिएको सुविधा लिन परिवारका सबै सदस्यले बीममसुरक्षा योजनामा सहभागी हुनु पर्नेछ ।

(२) सामाजिक स्वास्थ्य सुरक्षा बीमम योजनामा दर्ता भएका परिवारका प्रत्येक व्यक्तिलाई परिचय पत्र दिइनेछ ।

(३) ~~योगदानकर्ता बिमित्त~~ दर्ता तथा परिचय पत्र सम्बन्धी अन्य व्यवस्था समितिले निर्धारण गरे बमोजिम हुनेछ ।

(४) सामाजिक स्वास्थ्य सुरक्षा बीमम योजनामा उल्लिखित सुविधा परिवारका जुनसुकै सदस्यले उपयोग गर्न सक्नेछ ।

२०. योगदान रकम तिर्नु पर्ने:- (१) सामाजिक स्वास्थ्य सुरक्षा बीमामा सहभागी हुनका लागि योगदानकर्ताले देहाय बमोजिमको बिमित्तले समितिले तोकेको बमोजिमको योगदान रकम भुक्तानी गर्नु सिर्नु पर्नेछ ।

(क) सरकारी, स्वायत्त तथा संगठित संस्थामा कार्यरत कर्मचारीले तोकेको बमोजिमको अधिकतम रकममा ननाघने गरी पारिश्रमिकको ३ प्रतिशत रकम

(ख) सो बाहेकका लागि समितिले तोकेको रकम

(२) उपदफा (१) को खण्ड (क) बमोजिमको योगदान रकममध्ये रोजगारदाताबाट ५० प्रतिशत र कर्मचारीबाट ५० प्रतिशत व्यहोरिनेछ, परिवारको योगदान रकम तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

२१. योगदान रकममा हेरफेर गर्ने:- (१) सामाजिक स्वास्थ्य बीमामा सुरक्षा योजना वापत लाग्ने योगदान रकम हेरफेर गर्ने अधिकार समितिमा रहनेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम हेरफेर गरेको सुचना नेपाल राजपत्रमा अनिवार्य रूपले प्रकाशन गर्नुपर्नेछ ।

२२. योगदान रकममा छुट दिन सक्ने:- समितिले तोकिए बमोजिमको प्रक्रियाको आधारमा योगदान गर्ने रकममा छुट दिन सक्नेछ ।

२३. योगदान रकममा अनुदान दिन सक्ने:- नेपाल सरकारले राजपत्रमा सुचना प्रकाशित गरी कुनै क्षेत्र वा वर्ग विशेषका नागरिकका लागि सामाजिक स्वास्थ्य सुरक्षा बीमामा सहभागिता वापत लाग्ने योगदान रकममा अनुदान दिन सक्नेछ । यसरी दिइएको दिइने अनुदान वापतको रकम नेपाल सरकारले समितिलाई उपलब्ध गराउनेछ, सोधभर्ना गर्नेछ ।

२४. योगदानकर्ता बिमित्तले सुविधाको दुरुपयोग गर्न नहुने :- (१) योगदानकर्ता बिमित्तले अन्य व्यक्तिले प्राप्त गर्ने सुविधा आफुले लिन वा आफुले प्राप्त गर्ने सुविधा अन्य व्यक्तिलाई उपलब्ध गराउन हुँदैन ।

(२) योगदानकर्ता बिमित्तले अनुदान प्राप्त गर्ने प्रयोजनका लागि भुट्टा कागजात दिन हुँदैन ।

२५. सामाजिक स्वास्थ्य सुरक्षा बीमामा योजनामा सदस्यता बन्ने प्रकृया, योगदान संकलन र सुविधा योजना उपलब्ध गराउने सम्बन्धी सहभागी हुने सम्बन्धी अन्य व्यवस्था कुनै तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

२६. सुविधा योजना (बेनेफिट प्याकेज):- (१) यस ऐन बमोजिम सामाजिक स्वास्थ्य बीमामा सुरक्षा योजनामा देहाय सहभागी हुने व्यक्तिले पाउने बमोजिमको सुविधा समावेश योजना तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

(क) निरोधात्मक तथा प्रवर्धनात्मक सेवाहरु

(ख) निदान तथा परीक्षण सम्बन्धी सेवाहरु

(ग) सुरक्षित मातृत्व सम्बन्धी सेवाहरु

(घ) उपचार सम्बन्धी सामग्री वा सेवाहरू

(ङ) औषधी, खोप, सामग्री, सहायता उपकरण, र अन्य उपकरण

(च) शैया र आहार सम्बन्धी सेवा

(छ) नव शिशु सम्बन्धी सेवा

(ज) एम्बुलेन्स सेवा

(ञ) शारिरीक तथा मानसिक पुनर्स्थापन

(ट) समितिले उपयुक्त ठानेका स्वास्थ्य सेवा सम्बन्धी अन्य आवश्यक सेवा सम्बन्धी खर्चहरू

(२) उपदफा(१) मा उल्लेख भएको कुनै वा सबै सेवाहरूको सुविधा योजना समितिले उपलब्ध स्रोत साधनको आधारमा तोकिए बमोजिम उपलब्ध गराउनेछ।

२६क. मापदण्ड तथा गुण नियन्त्रण समिति: (१) सामाजिक स्वास्थ्य सुरक्षा योजना कार्यान्वयनमा सघाउ पुर्याउन देहाय बमोजिमको पदाधिकारी रहने गरी एकमापदण्ड तथा गुण नियन्त्रण समिति रहनेछ:

महानिर्देशक, औषधी व्यवस्था विभाग संयोजक

अधिकृत प्रतिनिधि, स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय

अधिकृत प्रतिनिधि, स्वास्थ्य सेवा विभाग

महानिर्देशक, आयुर्वेद विभाग

अधिकृत प्रतिनिधि, नेपाल स्वास्थ्य अनुसन्धान परिषद्

अधिकृत प्रतिनिधि, सामाजिक स्वास्थ्य सुरक्षा समिति

विशेषज्ञ चिकित्सक, फिजिसियन, पिडियाट्रिक, अक्स तथा गाइने, सर्जरी, रेडियोलजिष्ट, प्याथोलजिष्ट

प्रतिनिधि, नर्सिङ, फार्मसी, पारामेडिक्सका तर्फबाट

प्रतिनिधि, सरकारी तथानिजी सेवा प्रदायक

स्वास्थ्य क्षेत्रमा काम गरेका विशिष्ट व्यक्तिहरूमध्येबाट मनोनित प्रतिनिधि ३ जना

प्रतिनिधि, उपभोक्ता हितको क्षेत्रमा काम गरेका योगदानकर्ताबाट महिलासहित २ जना

(२) मापदण्ड तथा गुण नियन्त्रण समितिको काम कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछ:

(क) सेवा प्रदायकको स्तर प्रमाणीकरण (एक्रेडिटेशन), को आधार तयार गर्ने,

(ख) औषधी, उपकरण, सेवाको वैज्ञानिक मूल्य निर्धारण गर्ने प्रविधि(हेल्थ टेक्नोलोजी एसेसमेन्ट समेत), आर्थिक दिगोपना, बृहत्तर सामाजिक हितका आधारमा औषधी वा सेवा समावेश गर्ने विषयमा समितिलाई सिफारिश गर्ने

(ग) सेवा प्रदायक संस्थाहरुको मापदण्ड तथा गुण नियन्त्रणको अनुगमन गरी गराई समितिलाई प्रतिवेदन गर्ने

(घ) सेवा प्रदायक र योगदानकर्ताले गरेका गुनासोउपर सन्वाई गर्ने

(३) मापदण्ड तथा गुण नियन्त्रण समितिको अन्य काम, कर्तव्य र अधिकार तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

(४) मापदण्ड तथा गुण नियन्त्रण समितिको काममा सघाउ पुर्याउन एक सचिवालय रहनेछ । सचिवालयको काम समितिले गर्नेछ ।

(५) मापदण्ड तथा गुण नियन्त्रणसमितिको बैठक वर्षमा कम्तीमा दुई पटक बस्नेछ ।

(६) मापदण्ड तथा गुण नियन्त्रण समितिको बैठक सम्बन्धी कार्यविधि समिति आफैले निर्धारण गरे बमोजिम हुनेछ ।

२७.प्रेषण सम्बन्धी व्यवस्था : सामाजिक स्वास्थ्य सुरक्षा बीम योजना अन्तर्गत गरिने प्रेषण सम्बन्धी व्यवस्था तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

२८. सहभुक्तानी सम्बन्धी व्यवस्था : बिमित्तयोगदानकर्ताले भुक्तानी गर्ने तिर्ने सहभुक्तानी सम्बन्धी व्यवस्था तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

२९.समावेश नहुने सेवाहरु : सामाजिक स्वास्थ्य सुरक्षा बीम योजनामा समावेश नहुने सेवाहरु तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

३०. सेवा प्रदायकसंग सम्झौता गर्ने : (१) समितिले तोकिएको आधारमा सेवा प्रदायकको सूचीकृत गर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम सूचीकृत सेवा प्रदायकसंग समितिले ~~सेवा प्रदायकसंग तोकिए बमोजिम~~ सम्झौता गरी बिमित्तयोगदानकर्तालाई सामाजिक स्वास्थ्य बीमसुरक्षा योजना अन्तर्गतको सुविधा उपलब्ध गराउनेछ ।

(२३) उपदफा (१२) बमोजिम समितिले सेवा प्रदायकसंग गर्ने सम्झौतामा उल्लेख गर्ने विषय र पालना गर्नु पर्ने शर्तहरू तोकिए बमोजिम हुनेछ

(३) सेवा प्रदायकले पालना गर्नु पर्ने शर्तहरू तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

(३३) सेवा प्रदायकले सम्झौता बमोजिमको सेवा उपलब्ध नगराएमा विमितले अन्यत्र गई उपचार बापत लागेको वास्तविक खर्च बापतको रकम उपलब्ध गराउनु पर्नेछ । Need further discussion

तर काबु बाहिरको परिस्थिति पारी सेवा प्रदायकले सम्झौता बमोजिमको सेवा उपलब्ध गराउन नसकेको मनासिव आधार र कारण भएमा यस उपदफा बमोजिमको व्यवस्था लागू हुने छैन ।

३१. भुक्तानी सम्बन्धी व्यवस्था : (१) समितिले ~~सेवा प्रदायकलाई~~ देहायका कुनै वा सबै आधारबाट सेवाको भुक्तानी गर्नेछ ।

(क) प्रति सेवा शुल्क (फि फर सर्भिस)

(ख) प्रति केस रकम (केस रेट)

(ग) स्वास्थ्य सेवा प्रदायक पेशाविद् र संस्थालाई तोकिएको सीमा

(घ) सबै प्रकारका सेवाका लागि वार्षिक एकमुष्ट रकमको आधार (ग्लोबल बजेट)

(ङ) समितिले तोकेको अन्य उपयुक्त आधार

(२) समितिले उपदफा (१) बमोजिम तोकेको आधारमा सेवा प्रदायकलाई सेवाबापत सम्झौता बमोजिम उपलब्ध गराउनु पर्ने रकम तोकिएको प्रक्रिया अनुरूप भुक्तानी गर्नेछ ।

(३) सेवा प्रदायकले भुट्टा कागजात राखी भुक्तानी माग गर्नु हुदैन ।

(३२) सेवा उपलब्ध गराउनु पर्ने: (१) सेवा प्रदायकले कुनै पनि कारणबाट सामाजिक स्वास्थ्य सुरक्षा बीम योजनाका योगदानकर्ताबिमित्तलाई सेवा दिन इन्कार गर्न पाउने छैन ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम सेवा दिन इन्कार गरेको पाइएमा सेवा प्रदायकलाई तोकिए बमोजिमको सजाय हुन सक्नेछ ।

परिच्छेद ४

कोष तथा लेखा सम्बन्धी व्यवस्था

Formatted: Font: (Default) +Body (Calibri), Complex Script Font: +Body (Calibri)

Formatted: Font: (Default) +Body (Calibri), Complex Script Font: +Body (Calibri)

Formatted: Indent: Left: 0"

Formatted: No underline

Formatted: Indent: First line: 0"

Formatted: No underline

३३. समितिको कोष : (१) समिति अन्तर्गत एउटा छुट्टै कोष रहनेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको कोषमा देहाय बमोजिमको रकम रहने छन्:-

(क) मानव स्वास्थ्यमा हानी गर्ने वस्तुमा लगाइएको कर रकममध्येबाट तोकिए बमोजिमको रकम

(ख) नेपाल सरकारबाट अनुदान वापत प्राप्त रकम,

(खग) विदेशी सरकार, वा अन्तर्राष्ट्रिय संघ संस्थाहरुबाट प्राप्त हुने अनुदान वा ऋण रकम,

(खघ) योगदानकर्ताबिम्बितबाट प्राप्त योगदानरकम,

(खड) व्यक्ति, संघ,संस्था, स्थानीय निकायबाट प्राप्त रकम,समितिले आर्जन गरेको अन्य रकम,

(खड) समितिले आर्जन गरेको अन्य रकम,व्यक्ति, संघ,संस्था, स्थानीय निकायबाट प्राप्त रकम,

(खड)अन्य श्रोतबाट प्राप्त रकम ।

(३) उपदफा (२)को खण्ड(ख) बमोजिम नेपाल सरकारले उपलब्ध गराउने रकममा प्रशासनिक खर्च, स्वास्थ्य बीमा योजना संचालन खर्च, विमितको योगदानको आधारमा सरकारले व्यहोर्ने न्यूनतम प्रति व्यक्ति लगानी, विपन्न व्यक्तिलाई दिइने अनुदान लगायतका खर्चहरु अनुमान गरी एकमुष्ट उपलब्ध गराउनु पर्नेछ ।

(४) उपदफा (२) को खण्ड (गख) बमोजिमको रकम लिनु अघि समितिले नेपाल सरकारकोस्वीकृति लिनु पर्नेछ ।

(५) समितिको कोषमा रहने रकम समितिले तोकेको नेपालभित्रको क वर्गको वाणिज्य बैकमा जम्मा गरी राखिनेछ ।

(६) समितिको सम्पूर्ण खर्च उपदफा (१) बमोजिमको कोषबाट व्यहोरिनेछ ।

(७)कोषको रकमबाट समितिले मुनाफा वितरण गर्ने छैन ।

(८)समितिको आयमा आयकर लाग्ने छैन ।

३४. समितिको कोषको प्रयोग: (१) समितिको कोषको रकमको प्रयोग देहायको काममा मात्र हुनेछ :-

(क) सामाजिक स्वास्थ्य बीमसुरक्षा योजना अन्तर्गत भुक्तानी गर्ने कार्य,

(ख) सामाजिक स्वास्थ्य सुरक्षाबीमम प्रवर्द्धन कार्य,

(ग) दफा २३ बमोजिम उपलब्ध गराउने अनुदान रकम,

(घ) समितिले पहिचान गरेका क्षेत्रमा तोकिए बमोजिम लगानी गर्ने कार्य,

(ङ) समितिको पूर्वाधार विकास कार्य,

(च)समितिको दैनिक कार्य संचालन ।

(२) खण्ड (च) बमोजिमको दैनिक कार्य संचालनमा हुने खर्च बापतको रकम समितिको कूल वार्षिक बजेट १२ प्रतिशत भन्दा बढी हुनेछैन । तर ऐन प्रारम्भ भएको पहिलो दुइ वर्षका लागि भने यो सीमा लागु हुने छैन ।

३४. समितिको कोषको रकम लगानीः(१) समितिले आफुलाई प्राप्त रकम मध्ये सामाजिक स्वास्थ्य बीमसुरक्षा योजना संचालनमा प्रतिकूल असर नपर्ने गरी आय आर्जनका लागि कोषको रकम अल्पकालिन वा दीर्घकालिन लगानी गर्न सक्नेछ ।

(२) कोषको देहायका क्षेत्रमा बाहेक अन्यत्र लगानी गर्न सकिने छैन ।

(क) शेयर लगानी,

(ख) क वर्गका वाणिज्य बैंकको मुद्दतीमा लगानी,

(ग) अल्पकालिन ऋणपत्र, टेजरी विल्स लगायतका ऋणपत्र,

(घ) समितिले उपयुक्त ठहर्याएको अन्य क्षेत्र

(३) उपदफा(२) बमोजिम गरिने क्षेत्रगत लगानीको सीमा तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

३५. कोषको संचालन सम्बन्धी व्यवस्थाःकोषको संचालन कार्यकारी निर्देशक र समितिको लेखा प्रमुखको संयुक्त दस्तखतबाट संचालन हुनेछ ।

३६. आय व्ययको लेखा सम्बन्धी व्यवस्था : (१) समितिको कोषको आय व्ययको लेखा प्रचलित कानुन बमोजिम राख्नु पर्नेछ । लेखापालन गर्दा प्रोदभावी सिद्धान्त अपनाउनु पर्नेछ ।

(२) समितिको कोषमा नेपाल सरकारबाट वार्षिक रुपमा प्राप्त हुने रकम फिज हुने छैन ।

३७. लेखा परीक्षण सम्बन्धी व्यवस्था : (१) समितिले आफ्नो आय व्ययको आन्तरिक लेखा परीक्षण तोकिए बमोजिम नियमित रुपमा गराउनु पर्नेछ ।

(२) प्रत्येक आर्थिक वर्ष समाप्त भएको छ महिना भित्र महालेखा परीक्षकको कार्यालयबाट लेखा परीक्षण गराउनु पर्नेछ । लेखा परीक्षण प्रतिवेदन प्राप्त भएको मितिले पन्ध्र दिन भित्र समितिले नेपाल सरकार समक्ष प्रतिवेदन पेश गर्नु पर्नेछ ।

(३) नेपाल सरकारले चाहेमा समितिको हिसाव किताब जुनसुकै बखत जाँच गर्न गराउन सक्नेछ ।

परिच्छेद ५

दण्ड सजाय सम्बन्धी व्यवस्था

३८. दण्ड सजाय:- (१) यो ऐन र यस ऐनअन्तर्गत बनेको नियम अन्तर्गत समितिले गरेको लगानी वा प्रदान गरेको कर्जा वा अन्य कुनैसुविधाको निमित्त समितिलाई उपलब्ध गराएको कुनै विवरण वा प्रमाणपत्र वा धितो राखिएको कुनैरसिद वा अरू कुनै कागजातमा कसैले जानी जानी भुट्टा व्यहोरा पारेमा वा पार्न लगाएको कारणबाट समितिलाई कुनै हानी नोक्सानी भएमा सो बराबर रकमको विगो भराई त्यस्तो व्यक्तिलाई एक लाख रुपैयाँसम्म जरिवानाहुनेछ ।
- (२) सेवा प्रदायकले यस ऐन र यस ऐनअन्तर्गत बनेको नियम बमोजिम ~~सम्भौता मरी सेवा उपलब्ध नमस्सम्म~~ विपरीत काम गरेमा त्यस्तो सेवा प्रदायकसदस्यलाई भएको नोक्सानीको विगो भराई पचास हजार देखि पाँचसक लाख रुपैयाँ सम्म जरिवाना वा सेवाबाट दुइ वर्षका लागि निलम्बन गर्ने वा दुवै सजाय गर्न सक्नेछ ।
- (३) योगदानकर्ता ~~बिम्बित्त~~ले दफा २३ बमोजिमको कसुर गरेमा समितिलाई हानी नोक्सानी पुर्याएको पाइएमा कसुरको मात्रा हेरी समितिलाई भएको नोक्सानीको विगो भराई त्यस्तो योगदानकर्ता ~~बिम्बित्त~~लाई पाँच हजार देखि पच्चिस हजार रुपैयाँसम्म जरिवाना वा दुइ वर्ष सम्म सेवाबाट निलम्बन वा दुवै सजाय गर्न सक्नेछ ।
- (४) उपदफा (१), (२) र (३) मा उल्लिखित सजाय बाहेक यस ऐन र यस ऐनअन्तर्गत बनेको नियम विपरीत कार्य गर्ने व्यक्तिलाई पाँच हजार देखि पच्चिस हजार रुपैयाँसम्म जरिवाना गर्न सक्नेछ ।

परिच्छेद ६

विविध

- विवाद र विवादको समाधान: (१) यस ऐन वा यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियमावलीको व्यवस्था कार्यान्वयन गर्ने सन्दर्भमा समिति, सेवाग्राही र सेवा प्रदायक बीच कुनै विवाद उत्पन्न भएमा यस्तो विवादको समाधान आपसी समझदारीबाट हुनेछ ।
- (२) उपदफा(१) बमोजिम विवाद समाधान नभएमा विवादका पक्षधर रहेको समिति गठन गरी सो समितिमार्फत विवादको समाधान गर्नु पर्नेछ ।
- (३) उपदफा(२) बमोजिमको समितिले गरेको निर्णय अन्तिम हुनेछ ।
- ३९ समितिको कर्तव्य हुने: योगदानकर्ता सदस्यलाई गुणस्तरीय सेवा प्रदान गर्ने व्यवस्था सुनिश्चित गर्नु समितिको कर्तव्य हुनेछ ।

अधिकार प्रत्यायोजन:समितिले आफुलाई प्राप्त अधिकार मध्ये केही अधिकार आवश्यकता अनुसार समितिको कुनै सदस्य वा सदस्य सचिव वा उपसमिति वा कुनै अधिकृत कर्मचारीलाई प्रत्यायोजन गर्न सक्नेछ ।

४०. बैठक भत्ता वा अन्य सुविधा:समिति वा उप समितिका अध्यक्ष, संयोजक वा सदस्यहरूले बैठकमा भाग लिएर बापतप्राप्त गर्ने भत्ता तथा अन्य सुविधाहरू तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

४१. नेपाल सरकारसँग सम्पर्क: समितिले नेपाल सरकारसँग सम्पर्क गर्दा स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय मार्फत गर्नु पर्नेछ ।

४२. निर्देशन दिन सक्ने: नेपाल सरकारले समितिलाई यस ऐन कार्यान्वयनका सन्दर्भमा आवश्यक निर्देशन दिन सक्नेछ र यसरी दिइएको निर्देशन पालना गर्नु समितिको कर्तव्य हुनेछ ।

४३. सपथ लिनु पर्ने:समितिका सदस्यले समितिको पहिलो बैठकमा भाग लिनु अघि अनूसूचीमा तोकिए बमोजिम शपथ लिनु पर्नेछ ।

४४. समितिको ऋण लगानीको सुरक्षा:प्रचलित कानूनमा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएतापनि समितिले कर्जा लगानी गरेको कुनै संगठित संस्था विघटन भएमा त्यस्तो संगठित संस्थाको जायजैथामा सबभन्दा पहिलो हकदावी समितिको रहनेछ ।

४५. समितिनिलम्बन वा विघटन हुने:(१) विमकहरूको दावी वा विमकहरू प्रतिको दायित्व निर्वाह गर्न समिति सक्षम छैन भन्ने लागेमा नेपाल सरकारले केही समय समितिलाई निलम्बन गरी समितिले गरी आएका कामकारवाही आफै गर्न वा गराउन वा समिति विघटन गर्न सक्नेछ ।

(२)उपदफा (१) बमोजिम समिति विघटन भएमा समितिको नाममा रहेको सम्पूर्ण चल अचल जायजैथा नेपाल सरकारमा सनेछ ।

४६. लिक्वीडेटको नियुक्ति:-दफा ४५ बमोजिम समिति विघटन हुने भएमा नेपाल सरकारले लिक्वीडेटको नियुक्त गर्नेछ । लिक्वीडेटको पारिश्रमिक वा भत्ता नेपाल सरकारले तोके बमोजिम हुनेछ ।

४७. दायित्व भुक्तानी गर्ने प्राथमिकता क्रम:- समिति विघटन भएमा देहाय बमोजिमको प्राथमिकताको आधारमा दायित्वको भुक्तानी गरीनेछ:-

- क) विघटन गर्दा लागेको खर्च,
- ख) समितिका कर्मचारीप्रतिको दायित्व,
- ग) स्वास्थ्यबीमा योजना अर्न्तगत फछ्यौट हुन बाँकी रकम,
- घ) समितिले लिएको ऋण रकम,
- ङ) अन्य दायित्व ।

४७क प्रचलित कानून बमोजिम हुने: यस ऐनमा लेखिएकोमा यसै ऐन बमोजिम र अन्यको हकमा प्रचलित कानून बमोजिम हुनेछ ।

४८. नियम बनाउन सक्ने : (१) यस ऐनको उद्देश्य कार्यान्वयन गर्न समितिले नेपाल सरकारले आवश्यक नियम बनाउन सक्नेछ

। (२) तर नेपाल सरकारलाई थप दायित्व पर्नेमा अर्थ मन्त्रालयको सहमती लिनु पर्नेछ ।

४९. विनियम र निर्देशिका बनाउन सक्ने: (१) यस ऐन र यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियमको अधिनमा रही समितिले विनियम तथा निर्देशिका बनाई लागू गर्न सक्नेछ ।

५०. बचाउ : (१) यो ऐन प्रारम्भ भएका बखत संचालनमा रहेका निःशुल्क स्वास्थ्य सेवा सम्बन्धी कार्यक्रम यसै ऐन बमोजिम संचालन भएको मानिनेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम संचालनमा रहेका कार्यक्रमलाई तोकिए बमोजिम बीमा योजनामा समाहित गर्दै लगिनेछ ।